

Biodiverzita a jej ochrana

MAROŠ MARGETÍN
JURAJ JAKUBÁČ
1. EN

Biodiverzita

Biodiverzita je slovo, ktoré označuje druhovú rozmanitosť rastlín alebo živočíchov. **Ochrana** biologickej diverzity je pojem, ktorý označuje spôsob alebo určitú schopnosť využívania biosféry takým spôsobom, aby trvalo poskytovala pokiaľ možno ten najvyšší úžitok súčasnej generácii, a aby sa jej potenciál udržal aj pre nasledovné generácie.

Takéto udržiavanie **biodiverzity** má pozitívny charakter, zahŕňa vlastnú ochranu, starostlivosť, obnovu a zlepšovanie prostredia.

Ochrana biodiverzity je založená na porozumení a spolupráci medzi národmi a mala by vyúsťovať do udržovania **biodiverzity** celej Zeme.

Princíp ochrany

Princípy ochrany biodiverzity

- Biodiverzita musí byť chránená v celej šírke a prednostne in situ.
- Umelo vyvolaný úbytok **biodiverzity** musí byť kompenzovaný v najvyššej možnej miere.
- Diverzita krajiny musí byť zachovaná, a tým sa zachová rozmanitosť jednotlivých foriem života.
- Prírodné zdroje musia byť využívané trvalo udržateľným spôsobom.
- Za ochranu **biodiverzity** musí byť každý zodpovedný.

Druhovú diverzita

V nasledujúcej tabuľke môžete vidieť druhovú diverzitu na Slovensku. (2009)

Skupina	Globálny odhad	Slovenská republika
Vyššie rastliny	250 000	3124 z toho 92 endemitov
Machorasty	14 000	902
Lišajníky	17 000	1 493
Huby	70 000	2 162
Sinice a riasy	40 000	3 450
Cicavce	4 327	85
Vtáky	9 881	352
Plazy	6 500	20
Obojživelníky	4 000	20
Ryby	8 500	78
Bezstavovce	1 220 000	28 000

Medzi druhovo najbohatšie územia Slovenskej republiky sa zaraďujú krasové oblasti Západných Karpát. Krasové oblasti predstavujú územia s relatívne malou plochou, a napriek tomu sa tu našlo 900 – 1400 rôznych druhov vyšších rastlín. Čo sa týka nížinných oblastí z hľadiska **biodiverzity** patrí k najvýznamnejším Záhorská nížina (viac ako 1200 vyšších rastlín). 1135 taxónov vyšších rastlín na Slovensku je v Červenom zozname papradí a kvitnúcich rastlín flóry Slovenskej republiky. Z 555 voľne žijúcich stavovcov je 244 ohrozených.

Nasledujúca tabuľka uvádza príklady a prehľad stavu niektorých chránených druhov živočíchov. (2007)

Živočíšny druh	Latinský názov	Počet jedincov
Medveď hnedý	<i>Ursus arctos</i>	940
Vlk dravý	<i>Canis lupus</i>	Okolo 350
Kamzík vrchovský tatranský	<i>Rupicapra rupicapra tatica</i>	350
Vydra riečna	<i>Lutra lutra</i>	420
Orol skalný	<i>Aquila chrysaetos</i>	75
Bocian čierny	<i>Ciconia nigra</i>	300 – 400 párov
Drop fúzatý	<i>Otis tarda</i>	20 - 35

Diverzita ekosystémov

Diverzita jednotlivých ekosystémov zvyšuje aj hodnotu územia.

Poznáme ekosystémy – napríklad lesné ekosystémy, mokrade, lúčne ekosystémy, vodné ekosystémy, alpínske ekosystémy, subalpínske ekosystémy, ktoré zahŕňajú pestrú paletu druhov. Jednotlivé ekosystémy sa líšia nadmorskou výškou, typom horniny, prístupom vody, či klimatickými podmienkami a podobne.

Diverzita ekosystémov umožňuje rozšírenie rozličných rastlinných a živočíšnych druhov, ktoré majú rôzne nároky na prostredie, do rôznych oblastí.

Krajinná diverzita je ovplyvňovaná dlhodobými hospodárskymi činnosťami v danej oblasti.

Príčiny ohrozenia biodiverzity

V najväčšej miere sa o ohrozenie **biodiverzity** pričiňuje človek. Svojím bezohľadným a sebeckým správaním negatívne pôsobí na okolitú prírodu, devastuje ju do takej miery, že nie je schopná dostať sa do pôvodného stavu.

• **Meliorácia a rekultivácia pozemkov** – (meliorácia je proces, v ktorom ide o vedecky podložené zlepšovanie prírodných podmienok poľnohospodárskych kultúr, napríklad odvodňovaním alebo zavodňovaním) - v dôsledku ktorých zanikli mnohé mokrade, vlhké lúky, mŕtve ramená riek a podobne.

• **Nadmerná pastva** – v dôsledku nadmerného pasenia sa dobytku dochádza k rozširovaniu pasienkov často na úkor lesných plôch.

• **Introdukcia živočíchov** – pôvodný druh sa nedokáže brániť introdukovaným druhom. (Introdukcia - zavádzanie konkrétneho živočíšneho alebo rastlinného druhu do novej oblasti)

• **Znečisťovanie vodných tokov** – znečistenie spôsobuje čiastočné alebo úplné vymieranie druhov v zasiahnutej oblasti, v závislosti od stupňa toxicity vypúšťaných látok.

- **Insekticídy** – okrem škodcov dochádza k redukcii aj iných druhov hmyzu.
- **Nadmerné hospodárske využitie** – napríklad rybolov, lov zveri.
- **Imisie** – ničia lesné porasty, hlavne ihličnaté druhy. Okrem toho dochádza aj k úhynu živočíchov, ktoré sú viazané na zničené druhy stromov.

Ochrana biodiverzity

Slovenská republika sa hlási k záverom Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji, k Dohovoru o biologickej diverzite. Dôležité v procese ochrany biodiverzity je priblíženie národnej legislatívy k dohovorom a tiež k záverom svetového summitu v **Johanesburgu 2002**, ktorý jednal o trvalo udržateľnom rozvoji a otázkach zachovania biodiverzity. Preto by sa každý jeden občan Slovenskej republiky mal chovať v mene Dohovoru o biodiverzite, ktorý je nástrojom k trvalo udržateľnému rozvoju a k zachovaniu biodiverzity.

Aktivity prospešné na ochranu biodiverzity

- obhospodarovanie pozemkov spôsobmi, ktoré sú k biodiverzite a celkove k životnému prostrediu "priateľské a šetrné",
- získavanie materiálov z trvalo obnoviteľných zdrojov
- práca s verejnosťou, najmä deťmi a mládežou, s cieľom zvýšiť všeobecnú úroveň verejného povedomia v otázkach významu ochrany biologickej diverzity
 - finančná podpora projektov na ochranu a obnovu biodiverzity na úrovni štátu
 - ochrana stanovišť vzácných a ohrozených druhov rastlín a živočíchov,
 - rehabilitácia narušených stanovišť

Ďakujeme za pozornost